

STUDIEDAG

PUBLIEKEN
CULTUURIN
BRUSSEL

brussels kunstenoverleg brussels netwerk voor kunsteducatie & publieksbemiddeling

WOENSDAG
13 DECEMBER
2006 FLAGEY

Samenvatting presentatie

Cultuurparticipatie in breedbeeld

John Lievens & Han Demeulemeester (Re-creatief Vlaanderen)

Het onderzoek van Re-creatief Vlaanderen was een *bevolkingssurvey* met als doel om accurate informatie over cultuureducatie en -participatie van Vlamingen in Vlaanderen en Brussel te vergaren. Dit werd gedaan aan de hand van een representatieve steekproef waarbij zowel participanten als niet-participanten bevroegd werden. Het begrip 'cultuur' kreeg voor deze *survey* een brede invulling: zowel Schone Kunsten, erfgoed, eetgewoontes, sociaal-cultureel werk, mediagebruik etc... kwamen aan bod. Daarbij werd uitgegaan van verschillende invalshoeken: zowel de participatie aan het publieke aanbod als de thuisparticipatie werden onderzocht en daarnaast ook of men receptief (vb. theaterbezoek) dan wel actief (o.a. via amateur-kunsten) participeerde. Door het brede opzet van deze *survey* zijn de resultaten representatief op Vlaams niveau, maar kunnen er geen gedetailleerde conclusies getrokken worden specifiek op lokaal, Brussels niveau.

Naast de beschikbaarheid van het culturele aanbod, zijn de factoren die een rol spelen in cultuurparticipatie divers: leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, woonplaats, beroepsstatus, cultuurparticipatie van de ouders, volgen van lessen aan de kunstacademie, grootte van het sociale netwerk, gezinsstatus (kinderen/geen kinderen).

Als eerste conclusie wijst het onderzoek uit dat de **participatie thuis beduidend hoger ligt dan participatie in de publieke ruimte**. De meeste frequente participatie in de publieke ruimte wordt gemeten bij bioscoopbezoek.

De onderzoeksresultaten tonen daarnaast ook het **primordiaal belang** aan van twee lange-termijn mechanismen: **het onderwijsniveau en het participatiegedrag van de ouders**.

Cultuurparticipatie van de ouders zorgt ook voor cultuurparticipatie van de kinderen en hoger opgeleiden participeren meer dan lager opgeleiden. Bij dit laatste dient opgemerkt te worden dat het onderzoek niet aantoonde wat er binnen het opleidingsniveau verantwoordelijk is voor een hogere/lagere participatiekans: de aangereikte kennis of aangeleerde vaardigheden, de kunsteducatieve activiteiten binnen de schoolse context, de stimulerende werking van leerkrachten, enz.. Hiervoor is er een apart scholenonderzoek nodig.

Uit het onderzoek blijkt ook dat hoger opgeleiden ook bij meer populaire vormen van cultuur, zoals bioscoopbezoek, meer kans hebben om te participeren. De **opsplitsing tussen elitaire en populaire cultuur gaat dus niet op**. Ook bij de cultuurparticipatie in de private sfeer zijn er opvallende verschillen tussen hoger en lager opgeleiden, waarbij die eersten duidelijk meer participeren.

Cultuurparticipatie heeft ook een belangrijk sociale dimensie: er is een sterke **samenhang tussen de grootte van het sociale vrijetijdnetwerk en de frequentie van participeren**. Daarbij kunnen twee factoren een rol spelen: iemand met veel vrienden, kennissen en familie krijgt meer stimuli om te participeren of diegene die frequent participeert creëert meer mogelijkheden om mensen te ontmoeten. Opvallend is dat **cultuurparticipatie een sociale bezigheid** is: het gebeurt hoofdzakelijk met de partner, kennissen, vrienden of familie en is vaak gekoppeld aan een restaurant- of cafébezoek en/of aan een toeristische uitstap (vnl. bij musea/tentoonstellingen). Mensen met een groot sociaal netwerk hebben ook thuis 1,5 keer meer kans om aan cultuur te participeren.

Inwoners van grote steden (Brussel, Antwerpen, Gent) hebben hogere participatiekansen dan inwoners uit meer landelijke streken. Dit heeft ook een positieve invloed op de thuisparticipatie. Hier zijn twee mogelijke verklaringen voor: de nabijheid van het cultureel aanbod stimuleert tot participatie of cultureel geïnteresseerden gaan sneller in de stad wonen.

Het onderzoek toont aan dat de **participatiedrempels die mensen doorgaans opgeven weinig concreet zijn**: 'ik blijf liever thuis', 'het interesseert mij niet', enz... . Een te dure toegangsprijs wordt enkel aangehaald voor concerten. Praktische belemmeringen en een gebrek aan informatie worden minder als belemmeringen aangegeven. Opvallend is dat vrouwen meer aangeven dat ze niemand hebben om hen te vergezellen, terwijl mannen er sneller voor uit komen dat het aanbod hen niet interesseert. Jongeren geven aan dat de bereikbaarheid van het culturele aanbod een drempel vormt naast het feit dat het aanbod hen niet interesseert - uitgezonderd concerten - of dat ze niet mogen van de ouders. De leeftijdsgroep tussen 18 en 54 geeft vooral het gebrek aan tijd of het niet vinden van kinderopvang als belemmeringen aan. Ouderen blijven liever thuis, worden vaker gehinderd door een handicap, hebben vaker niemand om hen te vergezellen of moeilijkheden om ter plaatste te geraken. Ook bij het bepalen van de participatiedrempels speelt het opleidingsniveau een rol: hoger opgeleiden wijzen op het gebrek aan tijd of het gebrek aan informatie over het aanbod, terwijl lager opgeleiden meer aangeven dat ze liever thuis blijven. Vraag is of hoger opgeleiden hier beïnvloed worden door een sociaal wenselijk gedrag.

Tenslotte nog ter info: het steunpunt 'Re-creatief Vlaanderen' houdt eind 2006 op te bestaan. Het wordt een onderdeel van een nieuw steunpunt voor cultuur, jeugd en sport.

Meer info: www.re-creatievlaanderen.be